

Irene Vallejo

Esriptora

L'autora de 'L'infinít dins d'un jonc' publica 'El xiulet de l'arquer' i 'Algú va parlar de nosaltres'

“Em deien que si escrivia sobre els clàssics em condemnaria a tenir pocs lectors”

◆◆◆◆◆ Sílvia Marimon Molas

Irene Vallejo (Saragossa, 1979) traspuia optimisme, tant als seus llibres com quan parla. Sap transmetre també el seu amor pels clàssics. Aboca erudició en cada llibre, però tot llisca com si t'estiguessin explicant una història a cau d'orella. Columna acaba de publicar en català, amb traducció de Núria Parés Sellarès, dos llibres escrits abans de l'èxit de *L'infinít dins d'un jonc* (Columna/Siruela). *El xiulet de l'arquer* recrea un dels episodis de l'*Eneida* de Virgili, l'arribada a Cartago d'Enees, l'heroi de Troia, convertit en refugiat. Allà li ofereix refugi una dona més gran i més poderosa, Elisa. A diferència de Virgili, Vallejo dona veu a cada personatge per explicar una història d'amor en què els papers estan subvertits. L'altre, *Algú va parlar de nosaltres*, són pessics d'història en què Vallejo fa dialogar el món clàssic amb l'actual i parla de temes tan diversos com el poder, la política, l'avarícia, el narcisisme, el riure o l'anorèxia.

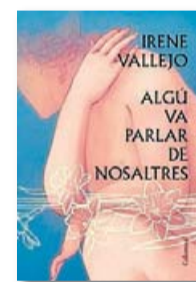
L'infinít dins d'un jonc era un llibre aparentment destinat a pocs lectors i ja porta quasi mig milió d'exemplars venuts i l'han publicat una quarantena d'editorials d'arreu del món.

Soc la primera sorpresa. Crec que en part són les ganes de formar part d'una comunitat unida per l'amor

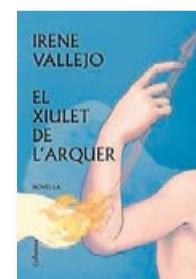
als llibres, a la ficció, als poemes, al coneixement... Potser hem passat anys de molt pessimisme en què semblava que tot estigués a punt d'extingir-se. Es deia que els llibres tradicionals serien substituïts pels electrònics, que la gent deixaria de llegir i que la lectura ja no interessaria a les noves generacions. En canvi, el meu llibre està escrit amb esperança; parlo dels que han intentat salvar els llibres al llarg de dos mil·lennis, i ho he fet amb tocs èpics. Els lectors han sentit que formaven part d'aquesta aventura plena d'herois anònims als quals normalment no se'ls presta gaire atenció. He reivindicat el plaer de relacionar-nos amb el món a través de la paraula.

El xiulet de l'arquer i *Algú va parlar de nosaltres* reivindiquen els clàssics, les seves paraules i les seves reflexions. Què podem aprendre d'homes i dones que van viure fa 2.000 anys?

És molt interessant dialogar i confrontar-nos amb els textos clàssics perquè ens canvien la mirada sobre el nostre present. A totes les èpoques hi ha idees que es donen per suposades i que ningú qüestiona. Els textos d'èpoques antigues ens ajuden a replantejar-nos coses que ens semblen òbvies. Tampoc es tracta d'enaltir-los ni pensar que eren perfectes. Hi ha parts fosques,

ALGÚ VA PARLAR DE NOSALTRES
IRENE VALLEJO
COLUMNA / SIRUELA
TRAD. DE NÚRIA PARÉS SELLARÉS
416 PÀG. / 18 €

EL XIULET DE L'ARQUER
IRENE VALLEJO
COLUMNA / SIRUELA
TRAD. DE NÚRIA PARÉS SELLARÉS
328 PÀG. / 18 €

com l'esclavisme, la misogínia o l'imperialisme, però m'interessen les seves idees i els seus conflictes. A vegades els seus problemes són molt semblants als nostres. A més, literalment són fabulosos. És fascinant llegir un poema de fa més de mil anys i adonar-te que has sentit el mateix. Sentir-te pròxim a algú que ha viscut en una època tan llunyana dona esperança sobre les possibilitats que tenim d'entendre'ns. Durant molt de temps alguns van agafar mania als clàssics perquè se'ls havia idealitzat massa. Hi havia la imatge que eren solemnes i inqüestionables, però van ser revolucionaris perquè van transformar la manera de veure el món.

Un dels personatges d'*El xiulet de l'arquer* és Virgili. L'autor de l'*Eneida* es turmenta perquè no vol decebre els seus admiradors. Després de l'èxit de *L'infinít dins d'un jonc*, s'identifica una mica amb Virgili? Sempre he simpatitzat amb Virgili. Ell era molt conegut, però era molt tímid i ho passava molt malament quan la gent el parava pel carrer. Agafava mal de panxa i creia que decebria els seus fans. I aquest és un dilema que tenim els escriptors. Quan escrivim ho podem controlar tot; podem corregir, escollir les paraules més adequades... Però en el tu a tu amb els lectors ens fa por de-

a

llegim

42-43

- Ignasi Aragay contra les mentides del món rural
- Elizabeth Strout torna a la vida de Lucy Barton, i amb ella Eva Piquer

46-47

- Barcino acosta els grans clàssics en edicions atractives: 'La punyalada'
- 'El doble' de Dostoievski no és una obra menor

WAYRA FICAPAL

cebre les seves expectatives, no estar a l'altura. Virgili no sap relacionar-se bé ni amb els seus lectors ni amb els poderosos. I em sembla molt interessant també perquè el desnonament dels seus pares li va canviar la vida. Té un problema molt actual: per evitar que facin fora els seus pares de la granja, demana favors als poderosos i s'hipoteca per sempre.

Aquest és un dels altres temes del llibre: com trobar el camí per eludir la submissió. Vostè l'ha trobat? Tots els escriptors rebem moltes pressions, per donar suport a un determinat discurs o més econòmiques, sobre el que se suposa que pot tenir èxit i el que no. Tanmateix, sempre pots prendre les teves pròpies decisions, anar a contracorrent. M'he passat la vida sentint que els temes que m'interessaven, l'antiguitat, els clàssics, les humanitats... eren minoritaris, i que si escrivia sobre tot plegat em condemnaria a tenir molt pocs lectors. Jo mateixa m'ho creia, el missatge social era aclaparador: el grec i el llatí desapareixien del currículum escolar; en un món tan consumista i capitalista les humanitats no tenien espai... Però per a mi era important i volia comunicar als lectors, encara que fossin pocs, la meva fascinació pel món clàssic. I, al final, sorpre-

mentment, les coses no han sortit com em deien que sortirien i els lectors han validat la meva decisió. També em vaig rebel·lar estudiant filologia clàssica, sempre m'he deixat endur per la meva vocació. Però hi ha moltes pressions; la llibertat és un exercici molt difícil i superar la por també.

Virgili també va arribar a la conclusió que l'escriptura és la melo-

"S'HA FET REALITAT UN SOMNI COL·LECTIU: TOTS TENIM ACCÉS AL CONEIXEMENT"

dia rebel de totes les aspiracions incomplertes.

Tant Enees com Virgili se senten perdedors. Enees ha perdut la guerra de Troia i ha d'abandonar la seva ciutat com un refugiat i buscar un lloc per reconstruir la seva vida. Virgili se sent absolutament fracassat perquè està al servei dels poderosos i creu que ha traït les seves idees. Però són dos perdedors que acaben trobant el seu camí. M'interessen

més que els superherois que mai s'equivoquen i als quals tot els surt bé. Vaig escriure *El xiulet de l'arquer* en un context de crisi econòmica i les qüestions que surten al llibre tenen molt a veure amb preguntes actuals. Enees salva el seu pare i té cura del seu fill. I aquesta és la imatge de la iconografia que el recorda, un home amb un avi a les espatlles i un infant a la mà. Virgili canvia la seva vida per salvar els pares d'un desnonament. La qüestió de fons és la importància de tenir cura dels altres i l'heroisme de tirar endavant.

Al'Eneida hi ha una veu hegemònica, però vostè fa una polifonia de veus: Enees, Elisa, Anna, Eros i Virgili.

Volia que expliquessin la seva visió dels esdeveniments, com veien i interpretaven els mateixos fets de manera diferent. Això també em permetia jugar literàriament amb els malentesos. Tenen enormes conseqüències: allò que no hem dit però creiem que havíem deixat clar i que l'altre ha entès d'una altra manera. Mai estem segurs que ens hagin entès bé.

Sí, els malentesos són constants en la història d'amor entre Elisa i Enees.

Quan ens enamorem, l'altre es converteix en el centre de la nostra vida i en objecte d'observació. El volem desxifrar completament, volem descobrir com és l'altre, però al mateix temps nosaltres ens amaguem una mica i mentim per mostrar la nostra cara més seductora. Quan ens enamorem tots construïm una novel·la. La història d'Enees i Elisa és un dels grans relats d'amor clàssics, però té molts aspectes actuals. El fet que ella és més gran i la inseguretat que això li provoca, la urgència de ser mare, les ambicions de tots dos i la subversió dels papers. És ella la que el salva, la que el té a les seves mans, la poderosa. Ni Romeu i Julieta ni tants d'altres amants són tan subversius. Planteja els problemes d'una dona poderosa que s'enamora d'un home que no és acceptat pels seus.

Eros enveja els homes per la seva capacitat d'inventar històries. ¿Hem oblidat aquesta capacitat per explicar històries? ¿Les noves tecnologies són enemigues dels relats?

Tenim més possibilitats d'oci que mai, però també vivim un moment de reivindicació de les històries, constantment construïm relats sobre la realitat. Som més conscients de la importància de la nostra dimensió narrativa. A les xarxes socials la paraula té molta importància i estem en el moment de la història en què més llibres es publiquen i més accés tenim a la literatura i l'escriptura. S'ha fet realitat un somni col·lectiu: tots tenim accés al coneixement. És important reivindicar tot el que hem aconseguit. Jo no oblidó que he pogut estudiar gràcies a una beca, ni com la sanitat pública ha ajudat el meu fill. Sense el suport de la comunitat, el meu somni no s'hauria fet realitat, no hauria pogut escriure. Soc molt conscient del que he d'agrair als altres. Ens toca també protegir tot això. ♦

MIG MILIÓ D'EXEMPLARS VENUTS

"En els 22 anys que porto a Siruela mai havia viscut res semblant", diu Ofelia Grande, la directora de l'editorial que va apostar per publicar *El infinit en un junco*. La primera traducció va ser en català i la va fer Columna, però després s'han interessat pel llibre 38 editorials i s'ha traduït a 35 idiomes. Ningú s'esperava que un llibre que parla sobre llibres vendria mig milió d'exemplars arreu del món i encapçalaria rànquings d'altres països. "És el llibre ideal per a qualsevol editor. Ha agradat a la crítica [ha rebut el Premio Nacional d'assaig], als mitjans i als lectors; rarament s'aconsegueix això", assegura l'editora, és la manera de narrar d'Irene Vallejo: "Acosta al lector la seva erudició sense resultar pedant, acompanya el lector, és divertida, sap emocionar". *L'infinit dins d'un*

jonc no va anar acompanyat de grans campanyes de màrqueting ni Vallejo era cap cara coneguda. "Molta gent ha volgut ajudar perquè s'han entusiasmat amb el llibre. Hem tingut la complicitat dels llibreters, que és importantíssim, i molts enamorats del llibre que n'han parlat bé als mitjans", detalla Grande. A tot plegat, afegeix l'editora, cal afegir la manera de ser de Vallejo: "Ella és molt especial en el millor dels sentits. Sempre està disposada a ajudar i anar a tot arreu, des de fer una conferència a la RAE o inaugurar el Sant Jordi fins a anar a un institut d'un poble petit. És molt pròxima i l'èxit no l'ha canviat, com sí que ha passat amb altres autors. Continua escrivint i preocupant-se si sap que t'has refredat", afegeix Grande. Sigui com sigui, l'èxit també ha donat un descans econòmic a l'editorial.